

‘Berkelland voor iedereen toegankelijk’

Lokaal Inclusie Agenda Berkelland 2018-2019

PLAN VAN AANPAK

December 2017

Hoofdstuk 1 Aanleiding en aanpak

1.1. Wat betekent dat, 'inclusie'?

Waarschijnlijk heeft u wel eens gehoord van het woord 'inclusie'. Of van 'inclusief onderwijs', of een 'inclusieve samenleving'. Maar wat betekent 'inclusie' nu precies? Inclusie betekent dat mensen met een beperking meedoen in de samenleving, en erbij horen. In een inclusieve samenleving kunnen mensen met een beperking precies dezelfde dingen doen als mensen zonder beperking. Bijvoorbeeld zelfstandig reizen, zelfstandig stemmen en zelf beslissen waar ze wonen en naar school gaan.

1.2. Het VN-verdrag betekent een wettelijke verplichting

Sinds 14 juli 2016 geldt het VN-verdrag Handicap in Nederland. Hierop is de Wet gelijke behandeling op grond van handicap of chronische ziekte (Wgbh/cz) aangepast.

Het VN-verdrag verplicht Nederland ervoor te zorgen dat mensen met een beperking gelijkwaardig aan de samenleving kunnen deelnemen. Doel van het verdrag is het creëren van een 'inclusieve' samenleving. In het verdrag is ook vastgelegd dat mensen met een beperking actief betrokken moeten worden bij de uitvoering van het verdrag. Het VN-verdrag is een vervolg op de eerder uitgebrachte Agenda 22. Deze bevat (22) suggesties en aanwijzingen voor gemeenten en belangenorganisatie van mensen met een beperking om ideeën te laten uitwerken tot beleids- en actieplannen.

Enkele praktische voorbeelden van een inclusieve samenleving zijn:

- Bij de supermarkt worden de paden zo breed dat mensen met een rolstoel erdoor kunnen.
- Werkgevers zorgen voor computerprogrammatuur die ook te gebruiken is voor mensen die niet goed kunnen zien of horen.
- De informatie die de gemeente geeft, is begrijpelijk voor zoveel mogelijk mensen. Ook voor mensen met een verstandelijke handicap.

Gemeenten zijn sinds de ratificatie van het VN-verdrag verplicht om voor de beleidsterreinen waarvoor zij verantwoordelijk zijn, te werken aan een geleidelijke verwezenlijking van het Verdrag, in samenwerking met mensen met een beperking en de hen vertegenwoordigende organisaties. Verder moeten gemeenten al bij het maken van nieuw beleid (ook) rekening houden met de positie van mensen met een beperking.

Sinds 1 januari 2017 geldt een algemene norm voor toegankelijkheid. Dat betekent dat bijvoorbeeld scholen, werkgevers en bedrijven dat wat zij bieden, toegankelijk moeten maken. Op die manier hoeven mensen met een handicap steeds minder apart om aanpassingen te vragen. Het gaat om 'eenvoudige voorzieningen'. Als het verbeteren van toegankelijkheid 'onevenredig belastend' is, hoeft het niet. Dat kan bijvoorbeeld zo zijn als een aanpassing heel veel geld of tijd kost.

1.3. Wat is de Lokaal Inclusie Agenda Berkelland 2018-2019?

Elke gemeente moet één integraal plan maken om duidelijk te maken hoe ze uitvoering wil gaan geven aan het VN-verdrag. Dit plan wordt ook wel Lokaal Inclusie Agenda (LIA) genoemd. Gemeenten moeten duidelijk omschrijven welke verbeteringen en doelen ze gaan realiseren, en daarbij ook aangeven binnen welke termijn dit gaat gebeuren. In het plan moeten de onderwerpen onderwijs, werk, inkomen, vervoer, wonen en leven een plek krijgen.

In het 'Beleidskader Sociaal Domein' dat in 2018 wordt afgerond komt het onderwerp inclusie aan bod bij onder andere de onderwerpen 'meedoen', 'armoede', en 'veiligheid'. Deze onderwerpen hebben raakvlakken met de Lokaal Inclusie Agenda en geven hier (mede) uitvoering aan. Het Beleidskader is tot stand gekomen samen met inwoners en professionals. Daaronder bevinden zich ook belangenorganisaties voor mensen met een beperking, zorgaanbieders en inwoners die een beperking hebben.

Daarnaast is er voor gekozen om een Plan van Aanpak voor de Lokaal Inclusie Agenda te maken. Dit komt voort uit een motie (zie bijlagen) van de gemeenteraad van Berkelland van juni 2017. De gemeenteraad vraagt om in het begin van 2018:

- Mogelijke knelpunten, wettelijke verplichtingen, financiële kaders en middelen te inventariseren.
- In overleg te gaan met mensen met een beperking, waaronder het Gehandicaptenplatform, ondernemersorganisaties en andere belangenorganisaties.
- Een stappenplan op te stellen.

1.4. Stap voor stap-aanpak

Gemeente Berkelland kiest voor een stap-voor-stap aanpak. We doen nu al van alles om de Berkellandse samenleving toegankelijk te maken voor mensen met een beperking, maar er zijn ook nog talloze wensen en knelpunten. Niet alle knelpunten kunnen (door de gemeente) worden opgelost en we willen beginnen met de meest urgente knelpunten. Daarom richt het Plan van Aanpak Lokaal Inclusie Agenda Berkelland zich op de periode 2018-2019. Het geeft concrete en doelgerichte aanbevelingen en acties om in Berkelland toe te werken naar een inclusieve samenleving.

Eind 2019 zal het Plan van Aanpak worden geëvalueerd, waarna een vervolgaanpak zal worden bepaald. In de Programmabegroting is een budget opgenomen om de Lokaal Inclusie Agenda in Berkelland te realiseren. Het gaat om € 75.000,- voor 2018 en € 150.000,- voor 2019.

1.5. Hoe is het Plan van Aanpak gemaakt?

Om het Plan van Aanpak Lokaal Inclusie Agenda 2018-2019 te maken hebben we de volgende stappen gevolgd:

Een 'nulmeting' maken.

We hebben in beeld gebracht wat we nu al doen om te komen tot een inclusieve samenleving. Daarvoor hebben we geïnventariseerd in hoeverre er gebruikgemaakt wordt van de paragraaf 'VN-verdrag' in B&W-nota's. Deze is sinds begin 2017 in de B&Wnota's opgenomen. Ook hebben we gesproken met diverse belangenorganisaties (Gehandicaptenplatform, Welzijnsraad, ouderenbond, Cliëntenraad SDOA, Platform BV Berkelland) en met medewerkers van diverse teams in het gemeentehuis.

Belangrijkste knelpunten en prioriteiten inventariseren.

In de gesprekken met de belangenorganisaties, de ondernemersvereniging en de medewerkers hebben we de belangrijkste knelpunten geïnventariseerd en samen met de portefeuillehouder(s) hieruit de prioriteiten bepaald. We hebben een (eerste) beeld gekregen van de meest urgente verbeterpunten.

Budget reserveren

We hebben budget gereserveerd in de Programmabegroting voor 2018 en 2019.

Afstemming met het beleidskader Sociaal Domein

We hebben afgestemd met het Beleidskader Sociaal Domein, dat tegelijkertijd met het Plan van Aanpak voor de Lokaal Inclusie Agenda is opgesteld. De beleidsuitgangspunten

voor inclusief beleid komen op diverse plekken naar voren in het Beleidskader Sociaal Domein. Het Plan van Aanpak Lokaal Inclusie Agenda geeft hier een meer concrete uitwerking aan voor 2018 en 2019.

Terugkoppeling belangenorganisaties

Het concept-Plan van Aanpak is voorgelegd aan de belangenorganisaties die we bij de inventarisatie hebben gesproken, om te kijken of zij zich in de aanpak kunnen vinden. Het concept- Plan van Aanpak is ook voor advies voorgelegd aan de Welzijnsraad.

Aanbevelingen voor vervolg

We hebben een aantal onderwerpen en knelpunten benoemd die nog nadere aandacht verdienen en die we in 2018-2019 verder willen onderzoeken.

Hoofdstuk 2 Welke focus kiezen we in Berkelland?

Op 18 maart 2016 is er in Berkelland een Kennisconferentie rond het VN-verdrag gehouden (zie bijlagen). Daaruit kwamen als belangrijkste aandachtspunten naar voren:

- Het VN-verdrag is veelomvattend: houd het bij de essentie!
- Richt je voornamelijk op 'toegankelijkheid': in de horeca, op de arbeidsmarkt, in het openbaar vervoer, in openbare gebouwen (bv scholen), maar ook digitale toegankelijkheid.
- Verbeter de bewustwording.

Behalve uit de kennisconferentie, kwamen ook uit de gesprekken met de belangenorganisaties, Platform BV Berkelland, en de medewerkers van de gemeente de volgende thema's steeds als belangrijkste naar voren:

- Toegankelijkheid.
- Bewustwording.
- Werk, inkomen en sociale zekerheid.
- Planvorming en beleidsvorming.
- Samenwerking met belangenorganisaties voor mensen met een beperking.

We kiezen er in het Plan van Aanpak voor om ons in Berkelland in 2018 en 2019 met name op deze thema's te richten. In Hoofdstuk 3 worden deze thema's uitgewerkt.

Hoofdstuk 3 Thema's

3.1. Toegankelijkheid

Doel

Onze samenleving is gebaseerd op gelijkwaardigheid, dus moet zij ook voor iedereen toegankelijk zijn. Overheden moeten voor mensen met een beperking:

- Actieprogramma's maken om de fysieke omgeving toegankelijk te maken.
- Maatregelen treffen om toegang te verschaffen tot informatie en communicatie.

Hiervoor geldt wel dat het verbeteren van toegankelijkheid niet 'onevenredig belastend' moet zijn.

Enkele voorbeelden van wat we in Berkelland nu al doen:

- Bij het opstellen en ontwerpen van nieuwe plannen houden we rekening met eisen voor, en behoeften van mensen met een beperking. De realisatiekosten worden gedekt uit het projectbudget van het betreffende plan.
- Er zijn overleggen met belangenorganisaties bij nieuwe projecten, door handhaving en bij het onderhoud/beheer van de openbare ruimte.

- In de B&Wnota's is een paragraaf opgenomen met daarin de vraag of het voorstel voldoet aan het VN-verdrag van rechten voor mensen met een beperking.
- Winkeliers houden waar mogelijk al rekening met toegankelijkheid.
- In het winkelgebied geldt het Keurmerk Veilig Ondernemen. Hierin worden diverse knelpunten met betrekking tot toegankelijkheid meegenomen (ongelijk straatwerk, overbruggen van hoogteverschil e.d.) .
- Revitaliseren kernen Berkelland. Er wordt momenteel gewerkt aan de kern Eibergen en in de werkgroepen wordt o.a. de toegankelijkheid direct meegenomen.
- We toetsen vergunningen aan het bouwbesluit, hierin zijn ook regels voor de toegankelijkheid voor mensen met een beperking opgenomen.
- Ondernemers spreken elkaar en klanten aan. Denk hierbij aan reclameborden op de stoep, waardoor de bereikbaarheid en ingang van de winkel geblokkeerd wordt, of bij parkeerproblematiek (auto's deels op de stoep e.d.).
- Aanbieden van ZOOV en het faciliteren van vrijwilligersvervoer.
- Uitvoering van leerlingenvervoer voor kinderen met een beperking, zodat zij zo lang mogelijk kunnen blijven functioneren in het regulier onderwijs.

Wat gaan we verder verbeteren?

- T1: De **afstemming** over ontwerp, inrichting en handhaving tussen de diverse teams en disciplines in het gemeentehuis kan beter. We gaan vanaf 2018 circa twee keer per jaar **een overleg organiseren** om de belangen van mensen met een beperking in ontwerp, inrichting, handhaving én beheer beter op elkaar af te stemmen. Ook kunnen we in dit overleg keuzes maken en prioriteiten bepalen: welk deel van de openbare ruimte is urgent om opnieuw in te richten? En welke scholen, sportvoorzieningen, en openbaar vervoervoorzieningen?
- T2: We **verzamelen alle meldingen** en vragen voor aanpassingen voor mensen met een beperking over de toegankelijkheid van openbare gebouwen en de openbare ruimte **op één punt**. Zo kunnen we (eventueel samen met de belangenorganisaties) de meest urgente vragen bepalen en deze afstemmen met de teams en het beschikbare budget.
- T3: Bij **revitaliseringsplannen, nieuwe werken en onderhoudswerkzaamheden** in de openbare ruimte de randvoorwaarden voor toegankelijkheid voor mensen met een beperking direct meenemen.
- T4: We letten erop dat de **informatie die** de gemeente verstrekt **begrijpelijk** is (begrijpelijk taal op de website, in brieven, bij diensten).
- T5: De **Sociale kaart Berkelland** verbeteren: Vindbaarheid van de contactpersonen en regelingen voor mensen met een beperking verbeteren.
- T6: We toetsen onze eigen **gemeentelijke gebouwen op toegankelijkheid**.
- T7: Aanpassen leesbaarheid en aanvullen van de **website van Voormekaar**.
- T8: Nagenoeg alle bushaltes en –stations zijn goed toegankelijk voor mensen met een beperking of senioren. Hiervoor in **gesprek blijven met de vervoersaanbieders** als Arriva, ZOOV, Naoberbus, Vlearmoesbus.

3.2. Bewustwording

Doel

Het is belangrijk dat er meer inlevingsvermogen komt over waar mensen met een beperking tegenaan lopen. Gemeenten moeten actie ondernemen om de samenleving bewust te maken van het feit dat er mensen met functiebeperkingen zijn en daarmee van hun rechten, behoeften, mogelijkheden en bijdragen. Bijvoorbeeld door meer voorlichting te geven en zich meer in mensen met een beperking in te leven bij de toegankelijkheid van openbare gebouwen. Maar denk ook aan mensen met een taalachterstand en welke drempels zij ervaren om mee te doen in de samenleving. En aan de digitale

toegankelijkheid: zijn regelingen en e-diensten van de gemeente gebruiksvriendelijk voor bijvoorbeeld ouderen?

Enkele voorbeelden van wat we in Berkelland nu al doen:

- We zijn ons bewust van het groeiende aantal mensen met dementie en communiceren hierover. Ook werken we toe naar een predicaat “Dementievriendelijke gemeente”.
- Bij het verlenen van evenementenvergunningen besteden we aandacht aan routes voor mensen met een beperking (ook noodroutes bij calamiteiten).
- Bij verkiezingen houden we rekening met de toegankelijkheid van de stembalies.

Wat gaan we verder verbeteren?

- B1: We **communiceren als gemeente meer en vaker in de verschillende media** over wat wij doen om naar een inclusieve samenleving, waarin mensen met een beperking volwaardig meedoen, toe te werken. Ook kan gedacht worden aan het maken van een folder/checklist voor inwoners zodat zij bij een initiatief (zoals een verbouw of het organiseren van een evenement) al aan het begin kunnen nadenken over vereisten voor mensen met een beperking.
- B2: We organiseren in 2018 een **training voor medewerkers** van de gemeente of een ervaringsparcours, waarbij deelnemers zelf kunnen ervaren hoe het is om een beperking te hebben.
- B3: **Openbare bijeenkomsten** van de gemeente Berkelland organiseren we zo veel mogelijk in gebouwen met een goede (rolstoel)toegankelijkheid.
- B4: We **organiseren in 2018 een infobijeenkomst** voor de medewerkers, waarin we uitleggen wat de Lokale Inclusie Agenda is en welke rol en verantwoordelijkheid de teams daarin hebben.
- B5: We proberen nog ‘**onzichtbare**’ **problematiek eerder in beeld** te krijgen. Bijvoorbeeld door meer door te vragen tijdens de contacten van de VMK-teams met ouderen en door een goed netwerk met scholen, huisartsen, nutsbedrijven en de woningcorporatie. Ook proberen we meer aandacht te vragen voor ‘vergeten’ doelgroepen, zoals bijvoorbeeld mensen met een psychische beperking.
- B6: We gaan **de overzichtelijkheid en toegankelijkheid van gemeentelijke (subsidie)regelingen** waar nodig verbeteren.

3.3. Werk, inkomen en sociale zekerheid

Doel

Mensen met een beperking moeten op de arbeidsmarkt gelijke kansen krijgen voor productief en betaald werk. Overheden zijn verantwoordelijk voor het voorzien in sociale zekerheid en behoud van inkomen voor mensen met een beperking. De Sociale Dienst Oost Achterhoek voert de Participatiewet uit voor de gemeente Berkelland. Hierbij wordt de SDOA ondersteund door de accountmanagers van het Werkgeversservicepunt Achterhoek.

In het Beleidskader Sociaal Domein wordt het onderwerp werk, inkomen en sociale zekerheid uitgewerkt. In dit Plan van aanpak voor de Lokaal Inclusie Agenda Berkelland richten we ons specifiek op de onderwerpen die relevant zijn voor mensen met een (lichamelijke) beperking.

Enkele voorbeelden van wat we in Berkelland nu al doen:

- De Sociale Dienst Oost-Achterhoek heeft de “bijzondere bijstand en de minimaregelingen 2014 t/m 2016” geëvalueerd. Hier zijn zeven aanbevelingen uit

voort gekomen. We bekijken welke van deze aanbevelingen toepasbaar zijn voor Berkelland.

Een van de aanbevelingen, de collectieve ziektekosten verzekering, is al in gang gezet. Door de opgehoogde norm komen meer mensen in aanmerking voor deze verzekering. Ook is een ruimer pakket en het meeverzekeren van eigen risico mogelijk.

- De SDOA verstrekt uitkeringen aan mensen die zonder die ondersteuning onder het bestaansminimum zouden leven. Daarnaast zijn er participatieregelingen, toeslagen en bijzondere bijstand waardoor het voor veel mensen mogelijk om aangesloten te blijven op de samenleving.
- Er worden stages en werkplekken beschikbaar gesteld aan mensen met een beperking. Het netwerk van Platform BV Berkelland voor bedrijven en scholen wordt ingezet. Steeds meer ondernemers nemen (indien mogelijk) deze werknemers in dienst.
- De gemeente Berkelland heeft een aantal mensen met een beperking in dienst.

Wat gaan we verder verbeteren?

- W1: Uit de **evaluatie** van de Sociale Dienst Oost-Achterhoek over de “bijzondere bijstand en de minimaregelingen 2014 t/m 2016” zijn zeven aanbevelingen voort gekomen. We bekijken welke van deze aanbevelingen toepasbaar zijn voor Berkelland.
- W2: Het moet voor werkgevers aantrekkelijk gemaakt worden om mensen aan te nemen. Het is van belang dat er sneller passende **matches** gemaakt kunnen worden tussen werkgevers en werkzoekenden uit het doelgroepregister. Dit kan bijvoorbeeld door jobcoaching, het verbeteren van de no-riskpolis en jobcarving.
- W3: Ondanks de ondersteuning van het **Werkgevers Servicepunt Achterhoek** vinden mensen met een arbeidsbeperking de weg naar de arbeidsmarkt soms moeizaam. We willen dit proces zo veel mogelijk optimaliseren.

3.4. Planvorming en beleidsvorming

Doel

Gemeenten moeten er in beleidsvorming en planvorming voor zorgen dat rekening gehouden wordt met mensen met een functiebeperking.

Enkele voorbeelden van wat we in Berkelland nu al doen:

- In het beleidskader Sociaal Domein komen de onderwerpen ‘meedoen’, ‘armoede’, en ‘veiligheid’ aan bod. Deze onderwerpen hebben raakvlakken met de Lokaal Inclusie Agenda en geven hier (mede) uitvoering aan.
- De ‘Verordening en beleidsregels maatschappelijke ondersteuning gemeente Berkelland 2017’ richt zich op de versterking van de zelfredzaamheid en participatie van inwoners met een beperking en/of met chronische, psychische en psychosociale problemen. In de verordening is bovendien de toegankelijkheid van voorzieningen en diensten voor mensen met een beperking vastgelegd.
- Het project Lang zal ze wonen helpt 50+ ers op weg bij het levensloopbestendig maken van hun woningen om langer, veiliger, gezonder en comfortabel thuis te kunnen blijven wonen.
- Via de regietafel wonen en zorg is in 2017 ook onderzoek gedaan naar vraag- en aanbodontwikkeling voor mensen met een beperking.
- We toetsen vergunningen aan het bouwbesluit, waarin ook regels voor mensen met een beperking zijn opgenomen.
- We dragen bij aan de Special Olympics 2018 in de Achterhoek, die is gericht op mensen met een verstandelijke beperking.

Wat gaan we verder verbeteren?

- P1: We gaan onderzoeken of het mogelijk is een **ondernemerslening** te starten, die voor ondernemers die hun winkel of restaurant toegankelijk willen maken voor mensen met een beperking, de financieringsdrempel verlaagt.
- P2: We onderzoeken of het gewenst is een **convenant** met de ondernemers op te stellen voor de uitvoering van de Lokaal Inclusie Agenda.
- P3: **Evalueren** van het Plan van Aanpak voor de Lokaal Inclusie Agenda Berkelland 2018-2019 en het formuleren van een vervolg (eind 2019).

3.5. Samenwerking met belangenorganisaties voor mensen met een beperking

Doel

Gemeenten moeten het recht erkennen van belangenorganisaties om mensen met functiebeperkingen op lokaal niveau te vertegenwoordigen, en hun adviserende rol bij de besluitvorming over het beleid.

Enkele voorbeelden van wat we in Berkelland nu al doen:

- Nieuwe inrichtingsplannen van onder andere openbare ruimte, sportaccommodaties en dorpshuizen worden in de regel voorgelegd aan het Gehandicaptenplatform voor advies. De frequentie van het overleg verschilt van 2 tot 5 maal per jaar. Dit is nu afhankelijk van het aantal nieuwe ontwikkelingen en plannen.
- De Welzijnsraad is een formeel adviesorgaan van de gemeente. Nieuw beleid wordt aan de Welzijnsraad voorgelegd voor advies.
- We verzamelen de verbeterpunten die mensen met een functiebeperking ervaren om de openbare ruimte en openbare gebouwen meer toegankelijk te maken en proberen deze zo veel mogelijk op te lossen door herinrichting, handhaving en beheer.

Wat gaan we verder verbeteren?

- S1: We gaan vanaf 2018 een regulier **overleg met het gehandicaptenplatform** over de toegankelijkheid van de openbare ruimte opstarten (2-4 x per jaar). We hebben voor het onderwerp toegankelijkheid één contactpersoon binnen het gemeentehuis, bij wie bespreekpunten kunnen worden aangegeven.
- S2: We nemen het verbeteren van de toegankelijkheid voor mensen met een functiebeperking zo veel mogelijk mee als **onderdeel van bestaande werkprocessen** (planvorming, vergunningverlening, Voormekaar-teams etc.). We kiezen daarbij voor een praktische en resultaatgerichte insteek.
- S3: In bestaande overleggen tussen de gemeente en (belangen)organisaties (bijvoorbeeld Fietzersbond, ROVER, Sportfederatie, Prowonen, vrijwilligersorganisaties zoals lokale Meldpunten) zetten wij zo nodig de Lokaal Inclusie Agenda op de agenda. Om de bewustwording ook daar te vergroten en om eventuele concrete verbeterpunten te benoemen in de samenwerking.
- S4: We betrekken de belangenorganisaties voor mensen met een beperking bij de **evaluatie** van de Lokaal Inclusie Agenda Berkelland (eind 2019).
- Zie ook de actiepunten bij 'toegankelijkheid'.

Hoofdstuk 4 Uitvoering, budget en planning

In de Programmabegroting van gemeente Berkelland is budget opgenomen om het Plan van Aanpak voor de Lokaal Inclusie Agenda te realiseren. Het gaat om een budget van € 75.000,- euro voor 2018 en € 150.000,- euro voor 2019.

Hieronder is per thema aangegeven wat de verschillende concrete acties en maatregelen zijn in 2018 en 2019. De acties corresponderen met de acties en maatregelen in Hoofdstuk 3. Daarbij zijn ook de aanspreekpunten (eigenaren) aangegeven. En een indicatie voor het budget, als dit van toepassing is (voor diverse acties is geen extra budget nodig, of is bijvoorbeeld al budget beschikbaar vanuit een project). Ook is een indicatieve planning gemaakt, deze zal verder met de eigenaren worden uitgewerkt. Een deel van de acties wordt in 2018 gestart, een ander deel komt in 2019 aan bod.

Toegankelijkheid				
Actie	Omschrijving	Team	Budget	Planning
T1	Intern afstemmingsoverleg	Opdrachtgeverschap	n.v.t.	1 ^e kw 2018 daarna doorlopend
T2	Meldingen verzamelen op één punt	Opdrachtgeverschap	n.v.t.	1 ^e kw 2018 daarna doorlopend
T3	Toegankelijkheid direct meenemen bij nieuwe werken	Gebiedsteam, Opdrachtgeverschap, Serviceteam	€ 25.000,- (aanvulling op projectbudgetten)	2018
	Toegankelijkheid direct meenemen bij nieuwe werken	Gebiedsteam, Opdrachtgeverschap, Serviceteam	€ 50.000,- (aanvulling op projectbudgetten)	2019
T4	Gemeentelijke informatie begrijpelijk	Bestuursondersteuning, ICT	€ 5.000,-	2 ^e kw 2018 daarna doorlopend
T5	Sociale Kaart Berkelland	ICT, Voormekaar, Projecten	€ 7.500,-	Vanaf 1 ^e kw 2018
T6	Onderzoek gemeentelijke gebouwen	Opdrachtgeverschap	€ 5.000,-	2 ^e kw 2018
	Uitvoering gemeentelijke gebouwen	Opdrachtgeverschap	€ 20.000,-	2019
T7	Website Voormekaar	Projecten	n.v.t.	1 ^e kw 18
T8	Gesprek vervoers-aanbieders	Opdrachtgeverschap, Gebiedsteam	n.v.t.	1 ^e kw 2018 daarna doorlopend

Bewustwording				
Actie	Omschrijving	Team	Budget	Planning
B1	Meer communiceren over Lokaal Inclusie Agenda	Bestuursondersteuning	€ 2.500,-	1e kw 2018 daarna doorlopend
B2	Training voor medewerkers organiseren	P&O, Projecten	€ 5.000,-	3e kw 2018
B3	Organisatie openbare bijeenkomsten	Bestuursondersteuning, Gebiedsteam	n.v.t.	1e kw 2018 daarna doorlopend
B4	Infobijeenkomst medewerkers organiseren	Projecten	€ 2.000,-	1e kw 2018
B5	In beeld brengen 'onzichtbare' problematiek	Voormekaar	€ 8.000,-	1 ^e kw 2018
B6	Overzicht regelingen van de gemeente	Voormekaar, Projecten, Juridisch	n.v.t.	2e kw 2018

Werk, inkomen en sociale zekerheid				
Actie	Omschrijving	Team	Budget	Planning
W1	Evaluatie SDOA	Opdrachtgeverschap, SDOA, Voormekaar	n.v.t.	2 ^e kw 2018
W2	Matches werkgevers / werkzoekenden	Opdrachtgeverschap	n.v.t.	3 ^e kw 2018
W3	Werkgevers Servicepunt Achterhoek	Opdrachtgeverschap	n.v.t.	1 ^e kw 2018, daarna doorlopend

Planvorming en beleidsvorming				
Actie	Omschrijving	Team	Budget	Planning
P1	Onderzoek lening ondernemers	Projecten, Gebiedsteam	€ 10.000,-	3 ^e kw 2018
	Uitvoering ondernemerslening	Gebiedsteam	€ 80.000	2019
P2	Onderzoek convenant ondernemers	Projecten, Gebiedsteam	€ 5.000,-	3 ^e kw 2018
P3	Evaluatie Plan van Aanpak LIA	Projecten	n.v.t.	4 ^e kw 2018 en 4 ^e kw 2019

Samenwerking met belangenorganisaties voor mensen met een beperking				
Actie	Omschrijving	Team	Budget	Planning
S1	Hervatten regulier overleg Gehandicaptenplatform	Opdrachtgeverschap	onkosten-vergoeding	1 ^e kw 2018
S2	Toegankelijkheid onderdeel van werkproces	Alle	n.v.t.	3 ^e kw 2018
S3	Lokaal Inclusie Agenda op agenda bestaande overleggen	Divers	n.v.t.	3 ^e kw 2018
S4	Belangenorganisaties betrekken bij evaluatie	Projecten	n.v.t.	4 ^e kw 2018 en 4 ^e kw 2019

Totaal 2018: € 75.000,-

Totaal 2019: € 150.000,-

Bijlagen

Bijlage 1

Motie Toegankelijkheid de norm, ontoegankelijkheid de uitzondering,
gemeenteraad juni 2017

Bijlage 2

Beeldverslag Kennisconferentie VN-verdrag, maart 2016

Bijlage 3

Advies Welzijnsraad d.d. 20 december 2017